

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Oculus, Hoc Est: Fvndamentvm Opticvm

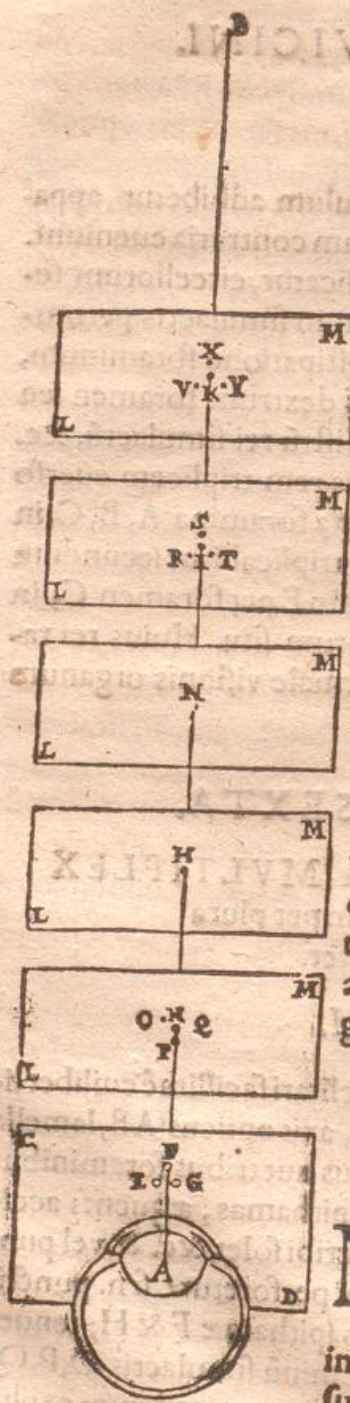
Scheiner, Christoph

Freiburg i. B., 1621

Cap. IX. Circa allatas experientias digi quædam notatu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71258](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71258)

caui, & in figura huius aspicere potes. Nam foramini dextro G, respondet simulachrum & locus sinister O; foramini sinistro E, debetur simulachrum dextrū Q; & altiori foramini F, addicitur depressior imago P; res vera & locus verus N, omnino quodāmodo disparent, & in tres dictos locos distrahuntur. Si inter H & I post longitudinem vnus digiti vel certē spithamę ab oculo punctum visibile H remoueas videbis illud vnum, quocunque modo obtutum figas, & hoc durat post puncti H vnus spithamę distantiam remoti interuallo palmi plus minùs; tum paulatim si chartam prouehas vsque in punctum I circiter, vel vltra; iterum triplicabitur, situ recto secundum foramina, vt cernere est in punctis R, S, T, & V. X. Y. & sic in infinitum vterius.

Atque hoc noui accessit experientijs prioribus, c. 5. 6. 7. recensitis, quod res vna visa per plura foramina in certo aliquo statu appareat vna, in aliquibus alijs, toties cōspiciatur, quot foramina fuerint assumpta. Quę sanè admirabilitate magna non carent.

NOTANDA ALIQVOT.

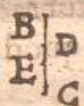
CAPVT. IX.

Notandum 1. Si lamina CD ante oculum tenetur immota, charta autem LM, cui punctum visibile impressum est, moueatur, ante concursum N, intra spaciū euerisionis HA; tunc

tunc accessu chartæ ad oculum, augentur simulacra & eorum interualla; at verò post N, intra recti situs intercapedimen IK, remotione chartæ, augetur spacium inter simulacra, ipsa verò simulacra singula minuuntur. Horum rationes à rerum optiarum magistro experuntur.

Notandum 2. Si punctum N sit atramentum, vel alius quidam color chartam LM, illustrari debere à luce diei, vt oculus in illud fortius feratur. Si verò foramen sit, vt ipsum elucescat, & oculo sese clarius ingerat, igni vel dio patenti obuertendam esse chartam: lux enim hoc modo per foramen allapsa visum mouebit: ipsumque foramen pro ratione distantie ab oculo vel multiplex vel simplex ostendet.

Notandum 3. Simulacra puncti N, antequàm coëant, portionem communem etiam habere, eamque secundum colorem aut lucem illam sensibilibiter intendi, haud aliter atque de circellis diximus; Huius rei manifestum experimentum cape hoc:

Pinge lineolam aliquam A, hanc aspice per duo foramina in ipso lineæ A plano iacentia, & videbis lineam A longiorem, in similitudinem lineæ BC, sed communem portionem DE spectabis nigriorem; idem fiet si circellum F per duo foramina contempleris, geminabitur enim in similitudinem circellorum GH, habebitque segmenta ad G & H, multò nigriora, &c.

Notandum 4. Si laminam perforatam ante oculum circumagas, posito quiescente altero foramine, nihilominusque interim rem geminatam aspicias, circuire alterum rei simulacrū circa alterum, immoto altero. Ex hoc formale visionis organum extensum esse conuincitur.

Notandum 5. Si vnum ex simulacris obstipato foramine obliteres, ea quæ manent, siue vnum siue plura fuerint, colorem suum naturalem mox intendere. Huius rei ratio exquiritur.

Notandum 6. Si vnus idemque laminæ locus ab oculo seruetur, maius foramen in laminâ rem visam magis distrahit, minus vicinuis coniungit.

F

Notan-

Notandum 7. Istud tamen intervallum foraminum in lamella fixorum pupillâ semper debet esse minus. Alias vnus rei species veniret in pupillam tantum per vnum foramen, & sic obiectum vnum nequaquam valeret sæpius præsentari videndi potentia.

Notandum 8. Res geminanda perfectè, debet intervallum foraminum in lamella factorum, multoq; magis pupillâ esse minor, & hoc vel Geometricè, vel Opticè. Geometricè tum est minor, cum ex parte rei pupillâ non excedit. Opticè minor est, cum minus in oculo occupat, quàm foraminû in laminâ intercapedo.

Notandum 9. Quoduis rei vnus multipliciter per multa foramina visæ simulachrum rem visam debilius repræsentare, quam si res eadem absque foraminibus libero obtutu cernatur. Ratio in promptu est. Quia aspectus liber sub omnium aut plerumque radiorum ab vno obiecto emissorum congerie absoluitur; qui ad foramen restringitur sub paucioribus efficitur radijs, & ijs plerumque, qui in libero aspectu opprimuntur, eo quod cõfusionem alioqui parerent.

Notandum 10. Quamcumque rem vnam per plura foramina sub vno simulachro spectatam, (quod in statione media contingit,) multo efficacius & vegetius videri, quam multiplicem sub simulachris multis. Ratio eadem, quæ notandi prioris. Quia in statione media omnia diuersorum foraminum simulachra refractionis virtute in vnam organi visorij partem coincidunt similiter; ideoq; mutua intensione speciem viuaciorem oculo imprimunt, & hic visionem robustiorem efformat, &c. Si millimam huic experientiam extra oculum si desideras, ad caput 13. l. 3. p. 1. & videbis quam pulchre verum vero concinat, quando rem eandem ad nutum tuum, situ quocumque aut multiplicabis per plura foramina, aut vicissim vnies, &c.

EXPERIENTIA SEPTIMA. CAP. X.
IN QVOLIBET VITRI CONVEXI PVN-

cto totius Solis, & rei cuiusuis aspectabilis
imago recepta decussatur,

Solis